

biti — so pristavili — de se bodo tudi med vami kateri našli, ki se v ti reči tokó zgovarjajo, kakor sim enkrat nekoga slišal, ki je rekel: kokó bi vunder mogel kdo brez jeze štrafovati! Pa na to vam zamorem odgovoriti — so djali — de jest sam sim poznal tako mater, ki je bila to storiti v stani. Kader je kak nje otrók kej tepnja vredniga storil, ga ni, če je v jezi bila, nikoli prêcej kaznovala, ampak ga v hram peljala in tam zaperla, tokó dolgo, de se ji je jeza vlegla. Po tem še le je šla k otroku, mu njegovo hudo djanje z gorečo materno besedo pred oči postavila, in ga prepričala, de je kazen zaslužil, in de, če hoče dober otrok biti, pripravljn biti mora, jo terpeti: in potem še le je kazen nad njim spolnila. — In od te matere otrók — tukaj so roko krepkó pred nas vergli in glavo povzdignili — od te matere otrók — so djali — vam vém povedati, de so vse nje hčere imenitne možé dobile, in nje sinovi so visoko prišli. — Tode gotova resnica je — so pristavili — de tacih mater in očetov se malo najde. — Tukaj so en čas omolknili — in potem spet besedo poprijeli.

(Dalje sledí.)

Domoródni listi.

I.

Slovenski jezik med vsimi slovanskimi narečji za petje nar bolj pripraven.

Vidimo jih, kako nekteri z glavami majajo in se posmehujejo, de se prederznemo reči: Slovenski jezik je med vsimi slovanskimi narečji za petje nar bolj pripraven; in marsikterimu rodoljubu se morde dozdeva, de smo jo predebelo zarobili, ter pravi: Kako more to resnica biti, kér je bil naš jezik do današnjiga časa tukaj pozabljen, tam zaničevan, sploh pa neobravnán? Neslovenci pravijo: Vsak berač svojo mavho hvali, in bodo naše besede še toliko menj poterđiti hotli, kér jezika ne umejo in kér niso priložnosti imeli, pravo petje Slovencev slišati. Učeni raznih narodov so v raznih časih pričevali, de je malo narodov v Evropi, ki bi se s tako miloglasnim in s tako sladkim jezikom ponositi mogli, kakor Slovani sploh, in če ima med témi Čeh, Rus in Poljak veliko slovstva skazati, mora pa južnimu Slovanu pervenstvo prepustiti, kar prikladnost jezika za petje vtiče. Bližnji sosed Italijana, ki polovico svojiga življenja v pétji preživí, in od natore k petju nagnjen — bodi si v žalosti ali v veselji, — je svoj jezik v milim zraku južniga podnebja omikal; terdoglasna hripavost severnih narečij mu je neznana, in kjer si Čeh ali Poljak s preobilnimi samoglasniki gerlo pretézje, ima južni Slovan gladkotečnih samoglasnikov na izbéro. In to je ravno, kar mu petje tako olajša, de se smé reči: Južni Slovan je med slovanskimi narodi to, kar je Italijan med romanskimi.

Pa tudi južni Slovani se razločijo med seboj, kakor v narečjih, tako v narodnih pétji in v pesništvu. Horvat in Serbljan hrani v svojih narodnih pesmih spomin svojih junaških očetov in njih slavnih dél; miroljubni Slovenec prepéva, kar mu ravno serce navdá: srečo ali nesrečo svojiga stanú, ljubezin i. t. d. Zató je narodna pésem unih bolj imenitna kakor tega; tode kar napévost vtiče, je Slovensko narečje pervo. Ne govorimo pa sami od sebe tega. Poslušajmo, kaj je govoril slavni italijanski pesnik Metastazjo ob času, ko je bil cesarski dvorni pesnik na Dunaji. Naš slavni rojak in za slovenski jezik mnogo zasluženi in visoko učeni gospod Dr. Jakob Zupan, ki v škodo slovanskiga slovstva že davnej davnej ne besedice zinil ni, piše v ilirskim listu od leta 1831 Nr. 10 tako le: Nekadanji Ljubljanski mali škof gospod Ricci so bili z gori imenanim dvornim pesnikom Metastazjem na Dunaji v

slavni družbi. „Toliko lepiga slišim od krajnskiga jezika pripovedovati — reče Metastazjo gospodu škofu — de bi rad kako krajnsko pésem slišal“. Gospod Ricci se niso dali dvakrat opominjati in zapojejo pesmico iz Linhartove veséle igre „Matiček se žéni“. Metastazjo ni z očmi trenil vés čas, in ko so Ricci nehali peti, reče slovéči Italijan: „Ne kar en glasek vaše ljube pesmi mi ni ušes razžálil“. — Tako so gospod Ricci gospodu Dr. Zupanu sami povedali, in če je tako slovec mož, kakor je bil Metastazjo, ki se je skorej vse jezike celiga sveta naučil, od našiga jezika tako pohvalno pričeval, mora njegovo pričevanje tudi veliko veljavnost imeti! — V listu 46. I. I. naših Novic smo opomnili petja v slovenskim narečji na Dunaji. To pevanje je dalo priložnost, de zamoremo novo pričevanje od lepote slovanskiga jezika in od njegove prikladnosti za petje svojim dragim bravcam podati, in to pričevanje mora toliko več veljavnosti iméti, kér ga je nam časopis dal, kateri se za svoje narečje serčno poganja in ne pripustí, de bi se slovstvine reči v njem le po vérhu pretresovale. V 2. listu slavne „Danice“ tekočiga leta piše neki gospod Bogdan od slovanskiga pevanja na Dunaji med drugimi tudi od gospod Legata in od slovenskih pesém, kakor sledí:

„Gospod Legat, rodú Krajne, je pel slovenske narodne pesme, nektare v narodnim, nektare pa v pre-narejenim in slovenskim duhu dobro primérjenim napévu. *) On je bariton. Desiravno njegovo gerlo ni tako zmožno, de bi mogel v narvečih in v narprostorniših igrališih shajati, je pa vunder tako izučeno in izgajeno, in sercu tako prijetno, de si ne želim milšiga petja od njegoviga. Ali je pa morebiti slovensko narečje njegovo pevanje tako osladilo? Rekel bi, de je dosti pripomoglo, de se je toliko zadovoljstva in radosti v vsih poslušavcih zbudilo; zakaj krajnsko narečje ima med vsimi jeziki Evrope nar bolj spopolno prozodijo; nima je slovke (sloge, Silbe), na kateri bi ne mogel biti povdárk in potez, ali v društvu ali posamesno. Tudi naš književni jezik mu mora v tem obziru pervenstvo odstopiti; kér ste v njem samo dvé besedi, v kterih se glas na poslednji slovki povdarja, navérh in povérh, n. p. povérh glave; ali Slovenci jih imajo na tavžente. Ravno tako tudi ruski jezik, v kterim se ne vé, kaj je otézovanje glasú, desiravno je njegovo glasovdarjanje spopolnjeno. Tako se mu mora tudi poljski jezik v tem uklanjati, ki tudi od otézanja glasú nič ne vé, kakor ruski ne, in povdarja samo predzadnjo slovko. Pa tudi česki jezik mora za njim ostati, desiravno ima spopolnjeno otezanje, kér se v njem pri vsaki besedi samo pervo slovka povdari. In to je lepa lastnost slovanskiga narečja za pesmi in za pévanje. — — Hvala gospodu Legatu, rodoljubnimu Krajncu in slavnemu pevcu, v imenu njegovih slovanskih bratov“. — Malavašič.

Dopiz iz Gorice.

Znani so Vam mnogi pogovori od slovenske šole v našim prijaznim mestu, to de ta reč je bila zaspala. Letas pa je taka šola pri nas že v resnici. Vodja tukajšne zedinjene duhovšnice je neutrudljivu gosp. Pelhanu dovolil, 3 ure v tedni slovanski (slovénski in hrovaško-slovanski) jezik učiti in — 57 mladih duhovnikov in tudi nekoliko sedmo- in osmo šolcov — je z veseljem to ponudbo sprejelo ter se k nauku oglasilo, in 25 se jih obojiga jezika vadi. Pa tudi stara reč o poterjeni šoli se je letas drugič nekaj ogugala, kér so grof Stadion, po opombi visoko častitljiviga barona Kodelita

*) Med vsimi temi pesmami je „Popotnik“ od gosp. Potočnika, poslušavcam nar bolj dopadel; kteriga bomo v prihodnjim listu Novic z napevam (vižo) vred bravcam podali. Vredništvo.